

KURIER Wileński

WTOREK, 19 MARCA 1991 R.
nr 53 (11540)

Telena Boner: Dziękuję Litwie

WILNO. 16 marca pięć tysięcy uczestników wieceu przed budynkiem prasowym skandowało: „Litwa”, „Rosja”, „Sacharow”. Otóż znajdującemu się w placu nadano imię wybitnego bojownika o prawa człowieka, laureata pokojowej Nagrody Nobla, akademika Andrzeja Sacharowa.

Przemawiali deputowani do Rady Najwyższej Litwy, radni wileńscy Wilna i Moskwy, w tym również Gulagu, przyjaciel Sacharowa. Uroczyste witanie zostało wdowa po nim, jego współorganizatorka Jelena Boner.

Najlepsze czasy — powieła ona — cechuje wielka nadzieja, która stanowi fundament Związku Radzieckiego. Zanim jednak odróżnić plebs od ziarna, Andriej pisał, że trzeba się uczyć od innych i Słowaków. Obecnie trzeba się uczyć od Litwy, która jest pierwsza, jeszcze w składzie Związku Radzieckiego pozostała „nie”. Rosja dziękuję Litwie. Prezydent ZSRR, przewodniczący partynio-radzieckiej wojny politycznej, może być to jednak wojna polityczna, wojna narodowa.

Przebieg budynku, obok napisu z napisem „Aleja Wolności” (Aleja Wolności) jest jeszcze jedna — „Plac Sacharowa”. Na placu Sacharowa wzniesiono kilkunastu krzyży. Władze z napisem: „Strajk głodowy”. Za przykładem pracowników telewizji i radia zaczęli dziennikarze gazet, radcy. „Zwróćcie gnachy na telewizję, radia” — głosił napis.

Boner, towarzysząc jej do Rady Moskiewskiej, udał się przed wieże telewizyjne, na cmentarz, gdzie

spoczywają ofiary 13 stycznia. Goście przyjęli przewodniczącą Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Wytautas Landsbergis z małżonką. Podczas serdecznej rozmowy J. Boner powiedziała, iż wierzy, że Litwa będzie wolna, bo słuszność jest po stronie Litwy.

Na konferencji prasowej w rozmowie z korespondentem ELTA J. Boner powiedziała: — Państwa bałtyckie postużyły Związkowi Radzieckiemu za wzór, jak należy dążyć do wolności. Niezależnie od przebiegu wydarzeń, oddzielił się one od Związku Radzieckiego. Prezydent ZSRR w swym wczorajszym przemówieniu telewizyjnym nie potrafił nic wyrażającego powiedzieć, a jego słowa o „odnowie” Związku przypominają sytuację, gdy człowiek chce włożyć nowy garnitur, a podają mu stary, łatany. Takim zwane referendum jest kolejnym oszustwem narodu, potrzebny jedynie władzom radzieckim. Sowieci przeprowadzają na Litwie referendum bez list wyborczych, kto tylko chce, niezależnie od tego czy posiada prawo głosu, może głosować tyle razy, ile zapagnie. Aczkolwiek w projekcie umowy związkowej znajdujemy słowa o suwerenności, niewzłocznie zostaje ono skreślone. Widzimy to doskonale w Wilnie, gdzie się panoszą obecne sily.

***

Podczas wieceu na placu przy Domu Prasy odsłonięta została rzeźbiona w drzewie litewska kapliczka z Męką Pańską. Napis głosi: „Sacharowowi — wdzięczna Litwa”.

Przybita do kapliczki tablica informuje, iż „w tym miejscu stanie pomnik A. Sacharowa”.

(ELTA)

SPOTKANIE Z JAMESEM BAKEREM

16 marca w rezydencji ambasadora USA w Moskwie odbyło się spotkanie sekretarza stanu USA Jamesa Bakera ze stałymi przedstawicielami rządów republik Litewskiej, Łotewskiej i Estońskiej w Moskwie Egidijusem Biczkauskiem, Janisem Petersem i Jurim Kahnem. W spotkaniu, które trwało ponad godzinę, uczestniczyli również ambasador USA w Moskwie Jack Mellock, minister bez teki rządu Republiki Estońskiej Enden Lipp.

Przedstawiciele Litwy, Łotwy i Estonii poinformowali sekretarza stanu USA o obecnej sytuacji w państwach bałtyckich, ich stosunkach z ZSRR. Przypomniano wyniki sondażu w republikach bałtyckich oraz stosunek tych państw do zorganizowania 17 marca referendum ZSRR. Szerzej poruszone zostały kwestie ewentualnych rozmów między republikami Litewską, Łotewską i Estońską oraz ZSRR. J. Baker podkreślił, iż jest zainteresowany, aby między tymi państwami rozpoczęły się

realne, prawdziwe rozmowy w sprawie niepodległości. USA w ramach swych możliwości ułatwią ich początek.

Sekretarz stanu mówiąc o tym, że rozmowom tym nie powinny towarzyszyć żadne warunki wstępne podkreślił jednocześnie, że państwa bałtyckie nie wstąpiły do ZSRR i nie powinny przestrzegać ustawy o mechanizmie wystąpienia. Przedstawiciele państw bałtyckich zaprzeczyli podane przez ZSRR J. Bakerowi informacje, że „nie są one gotowe do rozmów”.

Sekretarz stanu zaznaczył, że USA i nadal zamierza udzielać Litwie, Łotwie i Estonii bezpośredniej pomocy medycznej. Z myślą o nawiązaniu lepszych kontaktów kontynuowana jest praca na rzecz założenia ośrodków informacyjnych w państwach bałtyckich.

ELTA poinformowana została o tym przez służbę prasową Przedstawicielstwa Republiki Litewskiej.

(ELTA)

UCHWAŁA RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ

O zezwoleniu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej deputowanego do Sołeczniczej Rady Rejonowej oraz Paszkońskiej Rady Apilinkowej Jana Młynskiego

Według dowodów prokuratora generalnego Republiki Litewskiej deputowany do Sołeczniczej Rady Rejonowej oraz Paszkońskiej Rady Apilinkowej Republiki Litewskiej Jan Młynski jako przewodniczący kolchozu „Paszkoniai” w rejonie sołeczniczym stałe stosował przemoc wobec kolchoźników.

Prokurator rejonu sołeczniczego od 12 listopada 1990 r. trzykrotnie zwracał się do Rady samorządu rejonowego o zezwolenie na pociągnięcie deputowanego J. Młynskiego do odpowiedzialności karnej. Rada rejonowa wniosku prokuratora

dotychczas nie omówiła i nie wydała zezwolenia na pociągnięcie J. Młynskiego do odpowiedzialności karnej.

Kierując się artykułem 78 Tymczasowej Ustawy Zasadniczej Republiki Litewskiej oraz artykułem ustawy o statusie deputowanego do Terenowej Rady Samorządu Rada Najwyższa Republiki Litewskiej postanawia:

1. zezwolić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej deputowanego do Sołeczniczej Rady Rejonowej oraz Paszkońskiej Rady Apilinkowej Jana Młynskiego.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej W. LANDSBERGIS
Wilno, 14 marca 1991 r.

Spotkanie Z. Waiszwily z ministrem spraw wewnętrznych ZSRR

16 marca w Moskwie wicepremier Republiki Litewskiej Zigmantas Waiszwila spotkał się z ministrem spraw wewnętrznych ZSRR W. Pugo. W ponad dwugodzinnej rozmowie uczestniczyli przedstawiciele rządu Republiki Litewskiej w Moskwie E. Biczkauskas i zastępca ministra spraw wewnętrznych ZSRR N. Demidow. Omówiono problemy stosunków między MSW Republiki Litewskiej i MSW ZSRR oraz sporo konkretnych zagadnień, których rozstrzygnięcie wymaga porozumienia i dobrej woli obu stron. Są to: sprawa działalności oddziału milicji o specjalnym przeznaczeniu MSW ZSRR, zwrot zagarniętej broni, zapotrzenie materiałowo-techniczne, wypłata emerytur, paszporty zagraniczne, sposoby oraz środki ewentualnej i niezbędnej współpracy; zwrot zajętych w Wilnie budynków. Strony zgodziły się z tym, że sytuacja, gdy MSW ZSRR kontroluje zagarnięte przez armię radziecką budynki Telewizji i Radia Republiki Litewskiej oraz Wize Telewizyjną jest niernormalna. Wymieniono poglądy na temat możliwych sposobów załatwienia tej sprawy.

B. Pugo omawiając sprawę współpracy MSW Republiki Litewskiej i MSW ZSRR podkreślił, że stworzenie alternatywnych struktur milicji na Litwie (analogicznych do sytuacji w prokuraturze) jest nie do przyjęcia i nie pożądane nie tylko dla Litwy lecz i ZSRR.

Strony konstataowały, że nie czekając na początek oficjalnych rozmów między państwowych grupy robocze MSW Republiki Litewskiej i ZSRR mają się zabrać do rozstrzygnięcia konkretnych, niewzłocznych spraw i przygotowywać propozycje dwustronnych porozumień. Poslanostwom w najbliższym czasie sformować konsultacyjne grupy robocze.

(ELTA)

W kilku zdaniach

OTWARNO BIBLIOTEKE ZYDOWSKA. Wilno po przeszło 50 latach przerwy znów się doczekało biblioteki żydowskiej, jak na razie skromnej. Została otwarta w śródmieściu, w niedzielnym domu przy ul. Pamenkalnio 8.

PIKIETA INWALIDOW. Przed gmachem Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Litwy odbyła się pikietka inwalidów. Zgromadzili się tu pokrzywdzeni przez los ludzie, aby wyrazić surowy protest M. Burokiewiczusowi oraz jego ekipie, którzy zagarnęli papier, stanowiący własność Litewskiego Stowarzyszenia Inwalidów.

(ELTA)

Oświadczenie Rządu Republiki Litewskiej

7 marca 1991 r. patrol wojskowy oddziału MSW ZSRR o specjalnym przeznaczeniu, stacjonującego na terytorium Litwy, zatrzymał pracowników Departamentu Bezpieczeństwa Państwowego Republiki Litewskiej W. Petrawiciusa i K. Mickusa. 16 godzin byli oni trzymanymi w celach komendantury jedyńskiej wojskowej m. Wilna i przesłuchiwani. Odebrano im przedmioty osobiste, dokumenty, samochód służbowy. Niektóre przedmioty osobiste i dokumenty dotychczas nie zostały zwrócone.

10 marca 1991 r. około godz. 21 pracownicy OMON oddziału o specjalnym przeznaczeniu MSW ZSRR o godz. 21 w lasku walekampijskim zatrzymali samochód, stanowiący własność gospodarki samochodowej rządu Republiki Litewskiej, przy kierowcy, kierowcą był członek Ko-

rejonu szlyuckiego R. Alminauskas oraz inspektor Państwowej Inspekcji Samochodowej sierżant W. Armonas. Odwiezieni oni zostali do bazy OMON MSW ZSRR, odebrano im broń służbową i radiostację.

Rząd Republiki Litewskiej surowo protestuje przeciwko takim działaniom i żąda niezwłocznego zwrotu zagarniętego mienia, broni służbowej i dokumentów oraz ukarania winnych.

Rząd Republiki Litewskiej oświadcza, że terrorystyczne działania OMON MSW ZSRR oraz żołnierzy armii radzieckiej w stosunku do cywilnych mieszkańców republiki, prowokację wględem funkcjonariuszy policji są brutalnym naruszeniem elementarnych norm prawnych. Odpowiedzialność za ewentualne

MOJA ULUBIONA PRACA

Współczesny człowiek nie może się nazwać pokaz, którego został otwarty w Wilnie. Twórców Ludowych (Wytyenio 13). Złożyli oni pracę członków sekcji redakcyjnej wileńskiego tygodnika, który zreszta ponad trzy lata nie wychodził. W tym celu należy zrobić — odpowiedź na to jest właśnie wytyenio pokaz, gdzie widać wyrobę rękodzielniczą z rejonów wileńskich, szweczeńskiego, sołeczniczego i in — całość wileńszczyzny.

Z okazji ślicznego Jubileuszu Przewielebnemu Proboszczowi ks. prafatow

Józefowi OBRĘBSKIEMU

Życzę ci zdrowia, pogody ducha, radosnych dni w życiu, długich lat duszpasterskiej działalności. Składamy Ci w ofierze, nasz ukochany biskup bierze serca, czekając na słowa Twoje, które przyniosą nam nasze pochurne życie. Pamiętaj na Ciebie Matka Najświętsza i Pan Jezus w swej

WSP

ZSRR: W WIELKIM TYGLU NARODÓW

UWAGĘ zasługują na uwagę w liczebności narodowości mniejszości na terytorium ZSRR, jak określa się w literaturze demograficznej. Najliczniejszymi są w kolekcjach liczebnej i w tym względzie liczba w tys. (1989 r.): Niemcy (1126,1), Żydzi (417,9), Polacy (258,0), Ukraińcy (218,9), Białorusini (114,4), Węgry (94,9), Rumuni (60,4), Litwini (59,8), Kazachy (53,1), Kirgizy (16,7).

W rozproszeniu ludność polska występuje też w południowo-wschodniej części Litwy i południowo-wschodniej Łotwie (Eiatgali), która do rozbiorów wchodziła w skład państwa polsko-litewskiego. Na Ukrainie większe skupiska Polaków występują w okolicach Zytomierza, Winnicy i Kamieńca Podolskiego.

Część zamieszkała tam ludność polskiej została w roku 1937 przesiedlona do północnego Kazachstanu, do obwodów kokczetauskiego i akmolinskiego (obecnie celinogradzki). W Federacji Rosyjskiej mniejszość polska jest bardzo silnie rozproszona, wywodząca się z XIX-wiecznej emigracji zarobkowej, po części też na Syberii z zesłańców. Nieliczne skupienia Polaków znajdują się m. in. w Moskwie, Leningradzie, w Karelii (4,1 tys. osób) i in. Rozmieszczenie Polaków według republik związkowych ilustruje tablica:

	1959	1979	1989
Niemcy	1 380,3	1 151,0	1 126,1
Żydzi	538,9	403,2	417,9
Polacy	230,1	247,0	258,0
Ukraińcy	363,3	258,3	218,9
Białorusini	118,4	99,7	94,9
Węgry	59,8	62,7	60,4
Rumuni	53,1	61,1	59,9
Litwini	16,7	19,0	16,4

w wielkich miastach, jak Moskwa, Leningrad, Kijów, Odessa. Swego rodzaju fikcją jest istnienie nadal utworzonego w 1931 r. Żydowskiego obwodu autonomicznego nad Amurem, pomyślanego jako teren masowego osadnictwa żydowskiego. Jeszcze w 1959 r. było tam 162,9 tys. ludności, w tym 14,3 tys. Żydów (8,8 proc.); w 30 lat później na 214,1 tys. już tylko 8,9 tys., czyli zaledwie 4,2 proc. ludności obwodu.

DEMOGRAFIA

Mniejszość niemiecka w wyniku przesiedlenia w 1941 r. Niemców z Powołża⁷ znalazła się całkowicie w azjatyckiej części ZSRR, głównie na terenie Kazachstanu i Syberii Zachodniej. Do roku 1979 (z którego pochodzą ostatnie publikowane dane ujęte według obwodów) zdolał wrócić do europejskiej części ZSRR około 250 tys. Niemców. W 1989 r. na 2035,8 tys. Niemców w ZSRR najwięcej, bo 956,2 tys. mieszkało w Kazachstanie, gdzie w północnej części republiki stanowili oni prawie 10 proc. ogółu ludności. W Federacji Rosyjskiej mieszkało 841,0 tys. Niemców, w Kirgizji 101,2 tys., na Ukrainie 37,9 tys. W Tadżykistanie 32,5 tys. Pojawili się nawet drobne grupki Niemców na Łotwie (3,8 tys.) i w Estonii (3,5 tys.), gdzie przed II wojną światową duża mniejszość ta posiadała duże wpływy. Sprawą o wartą pozostaje projekt osiedlenia części radzieckich Niemców w północnej części b. Prus Wschodnich, włączonej w 1945 r. do Federacji Rosyjskiej i zasiedlonej od nowa przez ludność rosyjską. Już po spisie z 1989 r., ponad 100 tys. Niemców wyemigrowało na stałe do RFN.

Niemcy w ZSRR są w znacznym stopniu zasymilowani; jęz. kowu — w 1989 r. tylko 48,7

proc. podał, że uważa język niemiecki za swój ojczysty.

Zasadniczo zmieniło się rozmieszczenie mniejszości koreańskiej, która pojawiła się na rosyjskim Dalekim Wschodzie z początkiem XX w. Imigrantów z Korei przyciągały wówczas możliwości zarobkowe w rozbudowywanym się ośrodku portowym Władywostoku i szerokiej możliwości osadnictwa rolniczego w okolicy. W 1937 r. Koreańczyków z tego obszaru przesiedlono do Uzbekistanu i Kazachstanu. Spis z 1989 r. wykazał w Uzbekistanie 182,4 tys. Koreańczyków, głównie w okolicy Taszkientu zaś w Kazachstanie — 103,2 tys., rozrzuconych w południowej i południowo-wschodniej części republiki. W Federacji Rosyjskiej stwierdzono 106,6 tys. ich rodaków. W szczególnej sytuacji znajduje się około 40 tys. Koreańczyków w południowej części Sachalinu, przejętego od Japonii w 1945 r. Zostali tam osiedleni w okresie międzywojennym przez władze japońskie; po przejęciu południowego Sachalinu przez ZSRR i wysiedleniu stamtąd wszystkich Japończyków ludność koreańska pozostawiono na miejscu. Część z nich wysuwa projekty repatriacji do Korei Południowej.

Z innych mniejszości wymienić należy Węgrów w liczbie 171,9 tys., z czego 163,3 tys. w granicach Ukrainy. Skupiają się oni niemal wyłącznie na Zakarpaciu, gdzie w granicach Ukrainy w przygranicznym rejonie nizinnym wchodzi skrawek węgierskiego terytorium etnicznego. Specyficzną mniejszością są Ujgury — lud turkojęzyczny, zamieszkujący graniczący z ZSRR chiński okręg autonomiczny Xinjiang. Jeszcze w XIX w. Ujgury napływali przez granicę z Chin do Rosji po niedużych powstaniach „antychińskich” — ostatnich „exodus” miał miejsce w latach sześćdziesiątych, gdy około 100 tys. przyjęło w ZSRR na prawach azylu. W 1989 r. było w ZSRR 262,2 tys. Ujgurów, z czego w Kazachstanie 184,6 tys. (głównie w obwodach graniczących z Chinami), w Kirgizji 36,8 tys., w Uzbekistanie 35,8 tys.

Poszczególne narodowości ZSRR reprezentują różny poziom cywilizacyjny i stopień wykształcenia. Do ludów o najwyższym poziomie wykształcenia należą m. in. Żydzi, Ormianie, Łotysze, Estończycy. Duże zagęszczenia cywilizacyjne mają do odrobienia ludy, żyjące dawniej z pasterstwa koczowniczego, jak Kazachowie, Kirgizy, Buriaci, Tuwińcy, Jakuci, a także tzw. ludy Północy — 26 narodowości, liczących w 1989 r. łącznie 197,3 tys. osób. Do dziś znaczna część tej grupy żyje z półkoczowniczej hodowli reniferów, z myślistwa i rybołówstwa. W 1970 r. tylko 17 proc. z nich mieszkało w miastach. Ostatnio, zresztą, uważa się ich przechodzenie na większą skalę do miast i przemysłu za niecelowe ze względu na umiędzynarodowienie wykorzystywania skrajnie trudnych warunków naturalnych, w czym nikt inny nie mógłby ich zastąpić.

Po raz pierwszy od 30 lat podano do wiadomości dane, dotyczące mniejszości chińskiej w ZSRR. Liczy ona 11,4 tys. osób, w czym 5,3 tys. w Federacji Rosyjskiej i 3,7 tys. w Kazachstanie. W 1959 r. było w ZSRR 25,8 tys. Chińczyków. Wcześniej, na początku lat dwudziestych, liczba ich sięgała 100 tys., malejąc wskutek repatriacji do Chin.

Prof. dr Andrzej Maryjański
Kraków

4) W tym 1376,9 tys. osób określonych jako Żydzi oraz 72,2 tys. Żydów środkowozajętych i kaukaskich, wykazanych oddzielnie.

5) Za Rumunów uważa się też ostatnio znaczna część Moldawian, posługujących się językiem rumuńskim (pisanym alfabetem rosyjskim), a wyodrębnianych w ZSRR w osobny naród. Liczba Moldawian wynosiła w 1989 r. 3355,2 tys.

6) Liczone w stosunku do powojennego terytorium ZSRR.

7) W okresie międzywojennym istniała nad Wołgą w pobliżu Saratowa autonomiczna republika Niemców Nadwołżańskich. W 1941 r. została ona rozwiązana, a ludność niemiecka wysiedlona do Azji.

„Tango” i „Wesele Figara” na scenie wileńskiej

„Tango” i „Wesele Figara” na scenie wileńskiej. W tym roku w Teatrze Śląskim w Katowicach powołano jako scenę polską w roku 1922, a więc prawie 70 lat temu, niemal równocześnie z chwilą, gdy część Górnośląskiego z Katowicami jako swą niekoronowaną stolicą, przyłączona została do państwa polskiego i plebiscytem do Macierzy. Jego kresowy charakter określił cele i zadania: ten teatr był wyzwaniem wobec wstępującej potęgi i agresywności hitlerowskich Niemiec, nierzad przekraczających blisko wówczas granic państwową i niosący polskie słowo rodaków przede wszystkim na Opolszczyznę. Stanowiąc wyraz narodowych aspiracji polskich Górnoślązaków, z konieczności i wyboru wypełniał funkcje polityczne, z mozołem i trudem pozyskując robotniczą publiczność. I choć było wówczas w Rzeczypospolitej wiele pod względem artystycznym lepszych teatrów, to jednak przedwojenne dzieje Teatru Katowickiego stanowią trwałe dziedzictwo polskiej kultury, narazonej tu jak nigdzie indziej, na liczne niebezpieczeństwa i przypadłości.

Przypomnijmy, że Wilno gościło już artystów ze Śląska. W grudniu 1989 roku na deskach dawnego Teatru na Pohulance pokazano (po raz pierwszy w Litwie) „Iwone, księżniczkę Burgunda” Witolda Gombrowicza, notabene wielkiego poprzednika Mroźka, jak on emigranta polskiego, który swą twórczością zadziwił cały świat. Ta linia reperturowa zresztą ciągle jest obecna w teatrze katowickim, który chętnie sięga po utwory tych znakomych pisarzy.

W tym samym czasie, gdy wileńska publiczność walczyła udane występy katowickich aktorów, Rosyjski Teatr Dramatyczny z Wilna także pięciokrotnie zaprezentował na Śląsku „Mistrza i Malgorzatę” M. Bulhakowa. Układa się więc już z tego owocna współpraca, tym bardziej cenna, że nie wymuszona administracyjnymi nakazami, lecz wynikająca z autentycznej potrzeby wymiana doświadczeń i chęci zmierzenia się z nieznaną, ale zawsze żywcem publiczną. W obecnych warunkach taka wymiana kulturalna między Polską i Litwą ma podwójną wartość, gdyż dowodzi, że żadna ze stron nie godzi się na izolację, zaś teatr — ileż razy to się sprawdziło w historii! — stanowi znakomitą, bo naturalną platformę dialogu, wypielniająca odruchy sympatii i solidarności między trzema.

Ciągle jednak niewiele o sobie wiemy, a wyobrażenie o tym, czym żyje świat kultury w obu krajach, są mgliste i niepełne. Warto więc przy tej

okazji przypomnieć, że w Katowicach powołano jako scenę polską w roku 1922, a więc prawie 70 lat temu, niemal równocześnie z chwilą, gdy część Górnośląskiego z Katowicami jako swą niekoronowaną stolicą, przyłączona została do państwa polskiego i plebiscytem do Macierzy. Jego kresowy charakter określił cele i zadania: ten teatr był wyzwaniem wobec wstępującej potęgi i agresywności hitlerowskich Niemiec, nierzad przekraczających blisko wówczas granic państwową i niosący polskie słowo rodaków przede wszystkim na Opolszczyznę. Stanowiąc wyraz narodowych aspiracji polskich Górnoślązaków, z konieczności i wyboru wypełniał funkcje polityczne, z mozołem i trudem pozyskując robotniczą publiczność. I choć było wówczas w Rzeczypospolitej wiele pod względem artystycznym lepszych teatrów, to jednak przedwojenne dzieje Teatru Katowickiego stanowią trwałe dziedzictwo polskiej kultury, narazonej tu jak nigdzie indziej, na liczne niebezpieczeństwa i przypadłości.

Po wojnie zaś przybyło do Katowic teatralni robotników w Teatru Miejskiego, ale i zespołów technicznych, które tutaj najdłużej się uchowały, i zbudowano potęgę katowickiej sceny, która była wówczas bodaj najświetniejszym punktem na mapie kulturalnej wyniszczonej okupacją i działaniami wojennymi Polski. Tu, powstawały najważniejsze inscenizacje, które komentowano w całym kraju.

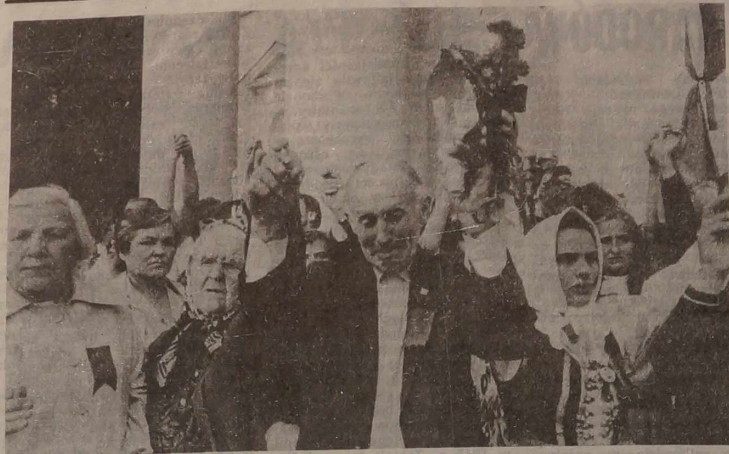

Wprawdzie po paru sezonach większość lwowskich artystów rozperzichała się po kraju, to jednak podwaliny pod teatr prawdziwie artystyczny zostały położone i nawet okres realizmu socjalistycznego w latach 50 udało się przetrwać z honorem.

Jerzy Żegalski, który objął ten teatr z górą 10 lat temu, jest entuzjastą klasyki, ale także jest to reżyser czuły na nowość, wychodzący z założenia, że przynajmniej jeden teatr w wielkiej aglomeracji śląskiej musi oprzeć się sztuce

dogodzona w Krakowskiej Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, będąc jej profesorem. Jest wychowawcą wielu utalentowanych reżyserów. Ciekawostką pozostaje fakt, że Bogdan Tosza, który do Wilna przywoził „Wesele Figara” był przed laty jego studentem. Zobaczymy więc dwa przedstawienia, wyrastające z odmiennych doświadczeń pokoleniowych. To dodaje smaku występom katowickiego teatru.

Krzysztof KARWAT
NA ZDJĘCIU: scena ze sp...

Sens życia ludzkiego

NA MARGINESIE WYSTAWY MARIUSA BARANAUSKASA

W salach galerii przy ul. Długiej nr 15 w Raciborzu czynna jest obecnie wystawa litewskiej fotografii artystycznej autorstwa wilanina Mariusa Baranauskasa. Jest to zresztą nie pierwsze spotkanie synnego mistrza z miłośnikami sztuki fotograficznej Polski. Organizatorami mniejszej ekspozycji są Raciborskie Towarzystwo Fotograficzne oraz Art Gallery Studio IRS. Warto zaznaczyć, że jest to prywatna galeria Tadeusza Ryszarda Snyka. Wystawa zajmuje dwie sale, ogółem prezentowanych jest ponad 100 zdjęć podzielonych jakby na dwa tematy: opowiadanie o Litwie, jej ludziach, pejzaż, portrety. W drugiej natomiast sali prezentowane są fotografie obrazujące wydarzenia stycznia 1991 roku na Litwie.

Organizatorzy wystawy zadbali, by widzowie otrzymali jak najszerszą informację o autorze prezentowanych prac. Przy okazji przypominamy również naszym Czytelnikom, że Marius Baranauskas fotografuje od czterdnastego roku życia. Zaczynał od rejestracji litewskiego pejzażu i portretów najbliższych. Pasja ta stała się zawodem. Od 1970 roku pracuje jako reporter Agencji Prasowej Nowosti dostarczając materiałów fotograficznych z życia Litwy.

Najważniejszym motywem fotograficznym twórczości artysty jest człowiek. Stara się ukazać sens życia ludzkiego, ludzkiej pracy. W jego twórczości można odnaleźć wiele optymizmu, a niektóre zdjęcia mają wyraźny humorystyczny zabarwienie.

Od 1976 roku M. Baranauskas posiada oficjalny tytuł Artista nadany przez Międzynarodową Federację Sztuki Fotograficznej — AFIAP. Fotografował w 29 krajach świata. Otrzymał ponad 100 nagród, medali i dyplomów na konkursach fotograficznych organizowanych w kraju i za granicą. Między innymi otrzymał nagrodę w międzynarodowym konkursie „Rzecz o Matce” w Raciborzu w 1985 r.

Przy okazji prezentujemy dwa zdjęcia z kolekcji wystawianej obecnie w Raciborzu: po-

mnik poległym za wolność Litwy w 1921 r. (Kowno). Litwini — zesłańcy Syberii. M. in. seria, z której pochodzi to zdjęcie w ub. roku na międzynarodowej wystawie w Rostoku otrzymała specjalną nagrodę Związku Fotografików Polski.

H. J.
Fot. M. Baranauskas

SPORT

* Zima dobiega końca, a wraz z nią kończą się też szaleniostwa na śniegu i lodzie. Po mistrzostwach świata w Lienz w sancerkarstwie, w narciarstwie klasycznym w minionym tygodniu o tytuły najlepszych na świecie rywalizowali w Monachium lyżwiarze figurowi.

Zgodnie z tradycją do rozdania były cztery komplety medali. „Złoty” tym razem rozjechał się do Związku Radzieckiego, Kanady, Francji i Stanów Zjednoczonych. Wśród par sporto-

wych na najwyższym stopniu podium stanęli radzieccy lyżwiarze figurowi. N. Miszkutienok — A. Dmitriew, wśród par tanecznych triumfowali I. i P. Duchesnay z Francji. Rywalizację solistów po raz trzeci wygrał Kanadyjczyk K. Brown, a stojącą na szczególnej wysokości poziomie batalie solistek — Amerykanka K. Yamaguchi. Warto dodać, że obok niej na podium znalazły się jeszcze dwie reprezentantki Stanów Zjednoczonych. To bóg mistrzostwa świata nie będą rozgrywane, jako że wszystkich najlepszych czeka próba sił w olimpijskim Albertville.

chodź własnymi drogami. Namiętny, odważny, przedsiębiorczy wykazuje nieraz dużo uporą. W każdej sytuacji życiowej potrafi dać sobie radę, a specjalnie nadaje się do wszelkiej pracy umysłowej, polityki i przemysłu.

Jest bardzo wrażliwy, przejmujący się i posiada zdolność łączenia się myślami i uczuciami z innymi. W głębi duszy żyje wszystkim jak najlepiej. Chętnie przebacza ludziom ich błędy i pomyłki — i dzięki temu może być dobrym wychowawcą.

Natura takiego człowieka jest

Ekran

- LIETUWA — „Miranda” (USA, dla dorosłych) o 11, 13, 15, 17, 19, 21.
- HELIOS — I sala — „Porwana” (USA) o 11.10, 13.40, 16, 18.20, 20.40. II sala — „Casanova” (Włochy) o 10.40, 14.10, 17.10, 20.10.
- PERGALE — „Siódma podróż Sindbada”, „Złota podróż Sindbada” (USA) o 10.30, 13.45, 20.15.
- WILNIUS — „Przygody Odysseusza” (Włochy) o 11, 13, 15, 17, 19, 21.
- WINGIS — „Polowanie sutenera” o 10.30, 12.30, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30.
- LAZDYNAI — „Dziewczęta z plaży” (USA) o 12, 14, 16, 18, 20.
- TAIKA — „Wojny gwiazdne” (USA) o 13.30, 16, 18.30, 21, 23, 24.III — „Przygody Spasa i Neli” (Bułgaria) o 11.30 (dla dzieci).

- AIDAS — „Patriota” (USA) 19—22.III o 16.45, 18.30, 20.15.
- 23, 24.III o 15, 16.45, 18.30, 20.15.
- DRAUGYSTE — „King Kong” (Dwie serie, USA) 19—22.III o 14, 16.50, 19.50, 23, 24.III o 11.20, 14, 16.50, 19.40.
- AUSZRA — „Jak trzej mściciele” (dwa serie, Indie) o 10.30, 13.10, 16, 18.30, 21.
- PLANETA — „Złoty kot”, „Katt” (2 serie, ZSRR) o 14.40, 17.40, 20.40.
- ADRIJA — „Seksmisja” (Polska, dla dorosłych) 19—22.III o 16, 18, 20, 22, 24.III o 14, 16, 18, 20.
- TEWYNE — „Robot-policjant” II o 12, „Morderca Kiborg” 14, „Inne przygody Yemesi Beca” (USA) o 16, „Czarna Lisa” (USA) o 18, „Głęboka otchłań” (2 serie, USA) o 20.
- PALAC KULTURY I SPORTU MSW (ul. Sportu 2) — „Tysiąc lat” (Anglia) 21.III o 19, 24.III o 14 i 17.

Telewizja

WTOREK, 19 MARCA
Telewizja Polska

- 10.00 — Wiadomości poranne.
- 10.10 — Domowe przedszkole.
- 10.35 — To się może przydać.
- 10.55 — „Ucieczka z krainy złota” (6) — serial prod. czeskosłowackiej.
- 11.55 — Telegazeta, 12.00—15.55 — Telewizja edukacyjna.
- 16.00 — Film dok. 16.25 — Z archiwum polskiej piosenki.
- 17.00 — Wiadomości popołudniowe.
- 17.10 — Videotop.
- 17.20 — Dla dzieci: „Tik-Tak”, 18.15 — Teleexpress.
- 18.35 — Chemia wokół nas.
- 19.10 — „Ja, który mam podwójne życie... czyli dylemat Josepha Conrada” (cz. 2) — film dok.
- 20.15 — Dobranoc.
- 20.25 — Telegazeta.
- 20.30 — Wiadomości.
- 21.05 — „Ogród” — film fab. prod. niem.
- 22.35 — Listy o gospodarce.
- 23.05 — Program rozrywkowy.
- 23.35 — Wiadomości wieczorne.
- 23.50 — „Rozmowy intymne”.

Moskwa I

- 5.30 — Poranek.
- 8.00 — Aktualny reportaż.
- 8.15 — Film fab. „Ten wstrętny telewizor”.
- 9.50 — Godzina dla dzieci (z lekcją jęz. francuskiego).
- 10.50 — Film dok.
- 11.00 — TSN.
- 11.15 — „Mile światło ojczystego nieba”.
- 14.00 — TSN.
- 14.15 — Film fab. „Zelazne gry”.
- 15.25 — Komu potrzebny jest kosmos na Ziemi? 15.45 — Dziecięcy klub muzyczny.
- 16.30 — Chwile poezji. Władimir Niedzanow.
- 16.35 — Ból i nadzieja. Szkic telewizyjny o międzynarodowych problemach.
- 17.20 — Hokejowe mistrzostwa ZSRR. Pódezas przerwy o 18.05 — Wiadomości ze świata.
- 20.00 — Czas.
- 20.45 — WID.
- Pole cudów.
- 22.30 — Pięciarskie mistrzostwa świata.
- 22.30 — Wernisaż estradowy.
- 23.20

Moskwa II

- 7.00 — Gimnastyka poranna.
- 7.15 — Film n.p. 7.35, 8.55 — Fizyka dla klasy XI.
- 8.05, 8.55 — Język francuski.
- 9.35, 10.55 — Geografia dla klasy VIII.
- 10.05 — Zdrowie.
- 11.05 — Film fab. „Czas do namysłu”.
- 12.10 — TV abonament muzyczny.
- 12.50 — Pięć minut wiary.
- 13.05 — Telewizja niemiecka.
- 13.05 — Gimnastyka rytmiczna.
- 16.00 — Film-spektakl „Cesarские милосердия”.
- 17.20 — Kreskówka.
- 17.30 — Ekologia. Społeczeństwo, Cytowik.
- 18.45 — W parlamentach Rosji.
- 19.00 — Dobranoc.
- 19.15 — Nasze problemy oczyma Johna Kristala.
- 19.30 — Gimnastyka rytmiczna.
- 20.00 — Czas.
- 20.45 — Na seji Rady Najwyższej ZSRR.
- 21.45 — Film fab. „Moja żona, moje dzieci”.
- 22.50 — Koncert symfoniczny.

SRODA, 20 MARCA

Moskwa I

- 5.30 — Poranek.
- 8.00 — Krier gospodarzy.
- 8.15 — Kreskówka.
- 8.35 — Hokejowe mistrzostwa ZSRR.
- 11.00 — TSN.
- 11.15 — Pięciarskie mistrzostwa świata.
- 14.00 — TSN.
- 14.15 — Film fab. „Michajło Lomnosow”. Film I, odc. 1.
- 15.30 — Szkarbina muzealna. P. Czajkowski.
- 16.10 — Godzina dla dzieci (z lekcją jęz. angielskiego).
- 17.10 — Przechodzą. A. G. było w Japonii.
- 17.15 — Plika nozna. „Torpeda”.
- 17.55 — „Brendby” (Dania).
- 20.00 — Czas.
- 20.45 — Wernisaż.
- 21.55 — Plika nozna. „Real”.
- 22.30 — Plika nozna. „Barcelona”.
- 23.50 — Plika nozna. „Barcelona”.
- 24.00 — Film fab. „Po kiermaszu”.

Kalendarium

- * Wtorek (19.III) jest 78 dniem 1991 r. Do końca roku — 287 dni.
- * Znak Zodiaku — Ryby.
- * Imieniny: — Józefa, Bogdana.
- * Wschód Słońca — 6.55. Zachód — 18.28. Długość dnia 12 godz. 03 min.

Pogoda

Litewska Służba Hydrologiczna przewiduje na 19 marca zachmurzenie z przelotnymi opadami, bez opadów, północno-wschodni, umiarkowanie, temperatura 6—8 stopni ciepła.

W ciągu następnego tygodnia krótkotrwałe opady, temperatura w nocy 0—5, w dzień 6—11 stopni ciepła.

KURIER Wileński

Nasz adres: 232024 Wilno, ul. Subocz, 5.
Informacji udzielamy pod nr tel. 61-71-25.
Ogłoszenia oraz reklamy przyjmujemy przy ul. Subocz 5.

KTO URODZIŁ SIĘ 19 MARCA

Energiczny, aktywny — ma upodobania demokratyczne. Lu-